

Slováci

Historie kontaktů se Slováky

- odlišné státní útvary => náboženské a kulturní podobnosti, odlišná historie
- 16. – 17. století
 - první písemné zmínky: studenti a vyučující na univerzitě
 - Jan Jesenský (Jessenius): 1621 popraven po bitvě na Bílé hoře

- 18. – 19. století
 - obnova reformační církve u nás: duchovní
- 19. století
 - české a slovenské národní obrození => jasné vymezení slovenského národa, spisovný jazyk (Anton Bernolák, Ľudovít Štúr)
 - kulturní instituce: podpora studentů, rozvoj vztahů; Detvan, Československá jednota (Praha)

- 1. republika
 - od 28. 10. 1918: mimo 1939-1945 společný stát s Čechy: československý nebo slovenský národ
 - kulturní instituce: Československá jednota (Praha), místní odbory Matice slovenské
- 40. léta 20. století
 - migrace ekonomická, řízená i samovolná, nejdříve krátkodobý pobyt (nekvalifikovaná síla, studenti), potom trvalý (odborníci), vojáci ze základní vojenské služby
 - kulturní instituce: Československá společnost, Matice slovenská

- 60. – 80. léta 20. století
 - tzv. úřednická migrace (politici, armáda)
 - kulturní instituce: Klub slovenské kultury (1977, Praha) – Slováci a příznivci, Listy Slovákov a Čechov; Dům slovenské kultury (1985, Praha)
- po r. 1993
 - oboustranná migrace zpočátku politická a ekonomická, později jen ekonomická
 - kulturní instituce: prezentace lidové i vysoké kultury (divadlo, literatura, film); Dny slovenské kultury

Charakteristika menšiny

- nejdříve nekvalifikovaná síla, potom odborníci, průběžně studenti, 2. polovina 20. století vojáci ze základní vojenské služby
- novodobá, od počátku velmi integrovaná až asimilovaná
- rozptýlená po celém území: větší města, S Morava („slovenské“ ulice)
- častá smíšená manželství
- přijetí českého státního občanství (racionální vs. emotivní vztah k oběma zemím)

Statistické údaje

- 1921: v Československu 2 miliony (16 tisíc; 1931 44 tisíc)
- 2. svět. válka: v protektorátu 30 tisíc se statusem cizince
- konec 40. let 20. století: v české části 250 tisíc (v tom i Maďaři, Romové a reemigranti)
- 1980: v české části 3,5% z celkového počtu 4,5 milionu (tj. cca 158 tisíc)
- 2011: 147.152 (+ cca 19 tisíc dvojí národnost), JmK 17 tisíc
- 2017: 111,5 tisíce trvalý nebo přechodný pobyt
- 2/2020: 130 tisíc trvalý nebo přechodný pobyt

Etnické identifikátory

- jazyk: podobnost češtině → dospělí se ji nemusí učit x děti ve škole; „českoslovenština“; slovenské školy (Karviná), nepovinný předmět; tisk x literatura
- hudba, tanec a zpěv: folklorní soubory

<https://www.youtube.com/watch?v=Q5xNUeaetQ4>

- náboženství: silná tradice, propojení s rodinnými zvyky
- zvyky: přizpůsobené českému prostředí + zachování některých specifik (Vánoce oplatky)
- gastronomie: halušky, kapustnica (zelná polévka)

Kulturní instituce

- VUS Ondráš (1954, Brno): původně Jánošík, v Olomouci, vojáci ZS ze Slovenska, amatérský
→ profesionální

<https://www.youtube.com/watch?v=Vw-H6By8ySc>

- Folklorní sdružení Púčik (1991, Brno)

<https://www.youtube.com/watch?v=h9IUNc9b9Kg>

- Obec Slovákov v ČR (1992, Praha): 14 obcí; udržování a prezentace kultury, česko-slovenské vztahy; časopis Korene (od 1993); Mezinárodní festival Jánošíkův dukát

Literatura a badatelé

- Jan Rychlík, Tomáš Dvořák – historie
- Helena Nosková
- Magdalena Rychlíková